

**Овчинникова К. В., студентка
Каширіна І. В., викл.
Запорізький національний технічний університет**

СПЕЦИФІКА ТЕРМІНІВ ФОТОГРАФІЇ В ТЕХНІЧНОМУ ПЕРЕКЛАДІ

Накопичення термінів відбувається в межах статичної системи – мови науки і техніки [1]. Натомість перенесення термінів на іншомовний ґрунт є динамічним, керованим низкою об'єктивних та суб'єктивних чинників, процесом, вмотивованим нормою сприймаючої культури. І чим стрімкіший поступальний рух інформаційного суспільства, тим складніші завдання, що їх ставить перед тлумачем вимога збереження в процесі трансляції структурно-семантичних особливостей різноманітних термінів.

Сучасна наукова думка шукає матеріал для іновацій не фрактально, у вузьких межах певних галузей чи виробничих сфер, а радше за принципом стереоскопічного зчитування та аналізу на межі декількох дослідницьких полей. Саме так розвивається царина фотомистецтва останні десятиріччя: світло й тінь від плаского

одновимірний простору перемістилися у багатовимірний відцифрований простір, а кюези з проявлювачем у так званих «темних» кімнатах поступилися місцем складному електронному обладнанню. Єдине, що залишилося незмінним, належить мистецтву: схопити й увіковічнити картину, змусити зображення промовляти до глядача, провокувати роздуми, збурювати почуття. Звідси випливає амбівалентність англомовних термінів фотомистецтва, їхня приналежність підмові науки (згадаймо оптику та хімію), а також і техніки, зокрема й комп'ютерної, і водночас закоріненість у підмову живопису.

Якщо простежити формування терміносистеми фотомистецтва, помітно, що на ранньому етапі, як чорно-білим знімкам, їй притаманні простота й однозначність, тяжіння до однокомпонентних номінативних одиниць: *frame*, *light*, *shadow*, тощо. Широкі можливості розвитку відкриває фотомистецтву поява цифрових технологій. З'являються терміни-композиції, наприклад, *Photoshop*, і терміни значно втрачають на семантичній прозорості, поповнюючи так звані «банки термінів», з яких користають автори програмного забезпечення для машинного перекладу. Прикметно, що багато нових термінів фотомистецтва в процесі трансляції відтворено радше механічно, без жодної спроби адаптувати їх до норм української мови, яка посідає друге місце у світовій сім'ї мов за мелодійністю.

Спроби відродити питомо українську лексику, слідувати в процесі трансляції стратегії доместикації все ж відбуваються. Так наприклад, паралельно функціонують термін *фотографія* та слово загальнолітературної мови *світлина*. Але пуризм не можна на сучасному етапі вважати параметром, який визначає стратегії перекладання термінів фотомистецтва. Навпаки, домінує форенізація, спроба перенасити українську мову термінами-запозиченнями та інтернаціоналізмами. Така традиція є методично невиправданою, але механічно повторюваною спробою виключити терміни з функціонування в системі контекстів, в тому числі й соціальному та соціокультурному, коли перекладачі, ніби й несвідомо, орієнтують текст перекладу на цільового читача-білінгва, мешканця так званої *global village*, забуваючи про великі словотвірні ресурси української мови, її здатність до прозорої образності в процесі породження нових понять.

Не останню роль в нехтуванні питомих ресурсів української мови грають наслідки політики лінгвоциду, роками впровадженої на території України. Перекладаючи терміни фотомистецтва, слід особливо дбати про дієприкметникові та дієприслівникові форми й узгодження відмінків, намагатись відходити від стратегії калькування, позбуватись русифікованих граматичних форм.

Література

1. Суперанская Е. Общая терминология : Вопросы теории. М. : Наука, 1989. 246 с.